

Smärre meddelanden.

Solbilder hos sibiriska folk.

I *Danska studier* 1905, h. 1, sid 39 o. f. har A. Olrik i en uppsats: *Nordisk og lappisk gudsdyrkelse*, framställt den förslagsmeningen, att lapparne från bronsålderns nordbor öfvertagit den af åtskilliga författare omtalade seden att offra mässingsringar såsom bilder af solen. Utan att motsäga den danske forskarens hypotes i dess helhet vill jag påpeka följande uppgift af A. Bastian i en skildring af ett besök hos burätiska sjamaner (*Geographische und Ethnologische Bilder*, Jena 1873; förut i *Ausland* 1866): »Die Buräten verfertigen kleine Scheiben und legen sie an die Sonne, zuweilen auch andere für den Mond, die mitunter durch ein eingefügtes Hölzchen beide verbunden werden» (anf. upps. sid. 410). Tyvärr är, såsom ses, den citerade författarens uttalande ytterst kortfattadt. Det kan emellertid ej gärna vara fråga om annat än ett med lapparnes likartadt sol- och månoffer (jfr. Olriks upps. sid. 41—42 samt *Friis, Lappisk Mythologi*, sid. 82 och 84) eller kanske fastmer sol- och månmagi. Jag har påpekat Bastians uppgift af det skäl, att det förefaller mig möjligt, att en med lapparnes och buräternas likartad ritus kan påvisas hos äfven andra s. k. hyperboreiska folk, för hvilka en »solcult» ej är främmande, såsom samojeder, lamuter, tsjuktsjer, tunguser o. s. v. Hvad de sistnämnda, tunguserna, beträffar är jag i tillfälle att anteckna, att de af trä eller bleck förfärdigat solbilder »i likhet med ansikten» (*J. L. Wagners Öden i Ryssland*, Stockholm 1790, sid. 235), men huru dessa skifvor användts, därom känner jag intet. Skulle det visa sig, att offer af solbilder (för framkallande af sol) förekommit hos flere sibiriska folk, torde man däraf kunna draga ej blott den

slutsatsen, att, likasom utöfvandet af rägnmagi kan betraktas såsom en så godt som allmänfolklig företeelse, en solmagi varit likaså nödvändigt och allmänt af naturförhållandena framkallad hos i kallare klimat boende folk, utan ock att denna solmagi redan på en kulturståndpunkt, som, oaktadt kännedomen af metaller, torde kunna jämnställas med den yngre stenålderns i de nordiska rikena, antagit den form af solbildoffer, som sedan öfvertagits och utvecklats af högre kulturstadier. I hvarje fall tyckes den vara ursprunglig hos den ural-altaiska folkgruppen.

N. E. H.

Massgrafven i Korsbetningen utanför Visby.

Ett af de märkligaste medeltidsfynd, som någonsin gjorts, — dagspressen har också utförligt framhållit detta — anträffades sistlidne sommar några meter från »Valdemarskorset» i Korsbetningen utanför Visby inom det område, som en gång utgjort klosterkyrkogården vid Solberga nunnekloster. Genom en tillfällighet råkade man nämligen där på en massbegrafning af krigare, delvis ännu liggande i sina rustningar. Länsarkivarien på Gotland fil. lic. O. W. Wennersten, som ledde gräfningen, har senast i Gotlands Allehandas julnummer 1905 lämnat några bilder från och notiser om det enastående fyndet. Han anser, att i grafven nedlagts bortåt 300 krigare, bland hvilka af benskadorna att döma de flesta varit ryttare. Massbegrafningen har tydligen egt rum efter något större slag utanför Visbys murar, och man har sammanställt den med Valdemar Atterdags seger öfver Visbyborgarne 1361.

Sammanträden. *Scenska Fornminnesföreningen.* Årsmöte hölls i början af mars. Styrelsen återvaldes. Prof. F. Löffler redogjorde för och tolkade lönnrunor i en långt upp på Grönlands ostkust vid Kingiktorsoak funnen runinskrift och på Norumsfunten; dr E. Ekhoff redogjorde för de tvänne medeltida epitafier öfver ärkebiskopar i Upsala, som med ett knappt århundrades mellanrum anordnats i koret i Sigtuna stadskyrka, dominikanernas förra klosterkyrka; amanuensen